

dr hab. Marcin Wolniewski, prof. AM

Dziedzina sztuki, dyscyplina: sztuki muzyczne

Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi

**Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora
w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki muzyczne
mgr Magdalenie Pawlisz**

PODSTAWA

- uchwała Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie nr 2/2021 z dn. 20. października 2021 r. w sprawie wyznaczenia dra hab. Marcina Wolniewskiego, prof. AM na recenzenta w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora mgr Magdalenie Pawlisz.

DZIEŁO ARTYSTYCZNE I ROZPRAWA DOKTORSKA

Dziełem artystycznym przedstawionym przez Panią Magdalenę Pawlisz do oceny w ramach postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki muzyczne jest Msza C-dur Franciszka Lessla:

- pierwsze w historii opracowanie partytury tego dzieła dokonane przez Doktorantkę na podstawie rękopiśmiennych partii wokalnych i instrumentalnych utworu znajdujących się w zbiorach biblioteki klasztoru minorytów w Wiedniu;

- współczesne prawykonanie tej kompozycji w oparciu o stworzoną partyturę pod dyrekcją Doktorantki podczas koncertu w Filharmonii Częstochowskiej w dniu 13.05.2021 r. utrwalone w formie nagrania DVD i w tej formie przedstawione do recenzji.

Rozprawa doktorska będąca opisem dzieła artystycznego nosi tytuł *Msza C-dur Franciszka Lessla*.

I. OCENA DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO

Msza C-dur Franciszka Lessla przez ponad dwieście lat była kompozycją nieznaną współczesnym wykonawcom i słuchaczom. W tym kontekście odnalezienie tego dzieła, stworzenie przez Doktorantkę jego partytury jedynie na podstawie partii wokalnych

i instrumentalnych zdeponowanych w jednej z wiedeńskich bibliotek klasztornych oraz wprowadzenie go na estrady koncertowe **uznają za dokonanie szczególne, o wyjątkowym znaczeniu dla polskiej i światowej kultury muzycznej.**

Partytura Mszy jest kompletna i nie budzi żadnych zastrzeżeń. Została zredagowana w sposób przejrzysty, zrozumiały, z zachowaniem dobrych wzorców edytorskich. Z perspektywy dyrygenta stanowi znakomity materiał do pracy nad publiczną prezentacją utworu.

Przedstawiona na nagraniu DVD interpretacja jest w pełni satysfakcjonująca. Dyrygentka wykazała się bardzo dobrym panowaniem nad aparatem wykonawczym, w sposób przekonujący zakomponowała i przeprowadziła narrację dzieła. Osobiście zastanowiłbym się jedynie nad doborem tempa w cz. II *Gloria* od t. 204 (*Qui tollis*), które w moim odczuciu wydaje się zbyt szybkie.

Doktorantka posługuje się bardzo sprawnie, sugestywnie i przekonująco środkami techniki dyrygenckiej. Na podkreślenie zasługuje radość muzykowania i ekspresja twarzy Dyrygentki, wyważone i skuteczne reagowanie na pojawiające się w trakcie wykonania usterki, jak np. niezbyt precyzyjny odbiór tempa przez orkiestrę w *Osanna z Benedictus* (t. 622-623). Gesty są czytelne i adekwatne do wyrażanej treści muzycznej. Ciągły kontakt wzrokowy z wykonawcami działa stymulująco, mobilizująco i znacząco wpływa na uwiarygodnienie przekazu emocjonalnego. Z recenzenckiego obowiązku zwracam uwagę jedynie na początek *Et vitam venturi* z *Credo* (*Vivace*, t. 509), gdzie dostrzec można brak precyzji w podaniu tempa. Ogólne wrażenie z oglądu działań Dyrygentki podczas prowadzenia Mszy C-dur Lessla jest bardzo dobre.

Proporcje brzmienia zespołu zostały dobrane prawidłowo. W zakresie artykulacji interpretacja nie budzi zastrzeżeń. Doktorantka w sposób skuteczny kontrolowała i korygowała na bieżąco przebiegi dynamiczne. Msza C-dur Franciszka Lessla brzmi pod Jej batutą stylowo i koherentnie.

II. OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska składa się z czterech rozdziałów oraz obszernego Aneksu, którego podstawowym składnikiem jest partytura Mszy C-dur Franciszka Lessla wraz z komentarzem krytycznym. Każdy z rozdziałów poświęcony został osobnym zagadnieniom składającym się na proces powstania dzieła artystycznego będącego przedmiotem niniejszej recenzji.

W rozdziale I. Doktorantka naświetliła kontekst historyczny powstania Mszy C-dur Lessla, dokonała jej analizy w aspekcie makroformalnym i stylistycznym oraz w podrozdziale 2.2. w zwięzły sposób nakreśliła narrację poszczególnych fragmentów dzieła. W rozdziale II. zawarła informacje o materiałach źródłowych, które posłużyły do zredagowania partytury utworu. Rozdział III. poświęcony został procesowi tworzenia partytury. Autorka przekonująco uzasadniła przyjętą konwencję edytorską. W sposób wyczerpujący a zarazem zwięzły w formie przedstawiła działania, których efektem jest opracowana partytura Mszy C-dur Franciszka Lessla wraz z komentarzem krytycznym. Ostatni rozdział – IV.– zawiera analizę problematyki wykonawczej. Autorka, na bazie doświadczeń zdobytych podczas pracy nad przygotowaniem współczesnego prawykonania dzieła, dokonała analizy problematyki wykonawczej, a w podrozdziale 3. zaprezentowała swoją koncepcję interpretacji utworu. Koncepcja ta zasadniczo została zrealizowana podczas wykonania utrwalonego na nagraniu.

Aneks rozprawy składający się z siedmiu elementów można podzielić na dwie zasadnicze części:

- pierwsza, przedstawiająca życiorys Franciszka Lessla, stan badań nad jego twórczością wraz z recenzjami tejsze oraz spis utworów; to bardzo dobre kompendium wiedzy o kompozytorze;

- druga, to opracowana, gotowa partytura utworu wraz z komentarzem krytycznym.

Partytura przygotowana jest w pełni profesjonalnie. Stanowi, jak wspomniano wcześniej, znakomity materiał do pracy nad wykonaniem dzieła. Zredagowana została starannie, czytelnie. Komentarz krytyczny zawiera dokładne informacje o koniecznych korektach. Partytura ta powinna zostać wprowadzona do obiegu publicznego.

Zarówno część główna rozprawy doktorskiej, jak i część Aneksu poświęcona osobie i twórczości Franciszka Lessla zostały opatrzone odrębnymi wykazami bibliografii. Bibliografia została dobrana trafnie i użyta w toku wywodu w sposób właściwy.

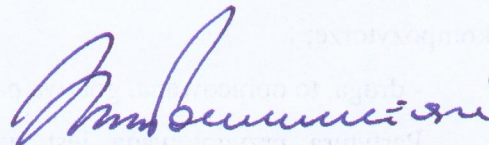
Doktorantka swobodnie posługuje się językiem naukowego wywodu. W sposób trafny i precyzyjny formułuje myśli. Na podkreślenie zasługuje bardzo konkretne i zwarte ujęcie przedstawionych treści. Po względem edytorskim praca posiada jedynie drobne usterki, jak np. brak konsekwencji w stosowaniu kursywy w nazwach i zwrotach obcojęzycznych, brak znaków interpunkcyjnych we fragmentach, gdzie po dwukropku pojawiają się punktory (myślniki, np. s. 26-27), sporadyczne pojedyncze znaki na końcu wiersza (tzw. zwisy). Uchybienia te nie mają jednak wpływu na ogólnie bardzo dobry odbiór treści.

Reasumując: przedstawiona rozprawa doktorska wyczerpuje temat i stanowi znakomite źródło wiedzy i doświadczeń pomocnych w poszukiwaniach przez kolejnych dyrygentów własnej drogi interpretacji Mszy C-dur Franciszka Lessla.

KONKLUZJA

Stwierdzam, że przedstawione przez Panią Magdalenę Pawlisz dzieło artystyczne: Msza C-dur Franciszka Lessla – pierwsza w historii edycja partytury utworu oraz współczesne prawykonanie dzieła pod dyrekcją Doktorantki podczas koncertu w Filharmonii Częstochowskiej w dniu 13.05.2021 r. zarejestrowane w formacie DVD stanowi oryginalne dokonanie artystyczne o dużym znaczeniu dla polskiej kultury muzycznej, a wraz z przedstawioną rozprawą doktorską będącą jego opisem w stopniu wyczerpującym spełnia wymagania stawiane tego typu pracom zgodnie z zapisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478), art. 186 i 187.

Z głębokim przekonaniem przedstawioną pracę doktorską **przyjmuje**.

Łódź, 10 listopada 2021 roku.